

Ylýas — On iki san

Her bir jülge beýgeldiler

Jeff Pippenger

2023-10-17

Biz henizem Ylýasy pygamberlik nyşany hökmünde ele alýarys. Ylýas Ahaba, onuň sözi bolmasa, üç ýyllap ýagyşyň ýagmajakdygyny yglan etdi.

Gileadyň ýaşajylaryndan bolan tişbitly Iliýas Ahaba şeýle diýdi: “Öňünde durýan ysraýyl Hudaýy Reb diridir, meniň sözüme görä bolmasa, şu ýyllarda ne çyg, ne-de ýagyş bolar.” 1 Patyşalar 17:1.

Mesih Luka kitabynda bize üç ýylyň aslynda üç ýarym ýyl bolandygyny habar berýär.

Ol aýtdy: «Dogrusyny aýdýaryn, hiç bir pygamber öz ýurdunda kabul edilýän däldir. Emma size hakykaty aýdýaryn, asman üç ýyl alty ay ýapyk bolup, tutuş ýurtda uly açlyk bolan Ylýasyň günlerinde Ysraýylda köp dul aýal bardy; ýöne Ylýas olaryň hiç birine iberilmedi, diňe Sidonyň şäheri bolan Sareptadaky bir dul aýala iberildi». Luka 4:24–26.

Üç ýarym ýyl Ahab bilen Izebeliň döwründe bolup geçdi; şeýlelikde bu, garaňky asyrlarda Týatira ýygnagynda Izebel hökmünde görkezilen papalygyň höküm süren döwri bolan 538-nji ýyldan 1798-nji ýyla çenli dowam eden pygamberlikdäki üç ýarym ýyly kesgitleýär.

Emma saňa garşy birnäçe zatlarym bar: çünki sen özüni pygamber aýal diýip atlandyryň. Jezebel atly aýala ýol berýärsiň; ol Meniň hyzmatkärlerime öwredýär we olary zyna etmäge hem-de butlara gurban edilen zatlardan iýmäge azdyrýar. Men oňa zynasyndan toba etmegi üçin wagt berdim, emma ol toba etmedi. Ine, Men ony düşege taşlajakdyryn, onuň bilen zyna edýänleri-de, eger olar öz işlerinden toba etmese, uly jebire salarýn. Onuň çagalaryny ölüm bilen öldürerin; ähli ýygnaklar böwrekleri we ýürekleri derňeýän Men-digimi bilerler. Şeýle hem Men siziň her biriňize öz işleriňize görä bererin. Ylham 2:20–23.

Izebeliň “toba etmegi üçin berlen wagt” Ylýasyň günlerinde üç ýarym ýyl bolupdy; şeýle hem papalygyň yzarlamaalarynyň Garaňky Asyrlarynda 538-nji ýyldan 1798-nji ýyla çenli üç ýarym pygamberlik ýyly bolupdy. Izebeliň we onuň bilen zyna eden Ýewropa patyşalarynyň jezasy olary muşakgat düşegine taşlamakdan we onuň çagalarynyň ölüminden ybaratdy. Garaňky Asyrlaryň dowamynda muşakgat düşegine taşlanan, emma ýaşap galjak wepaly jandarlar hem bardy. Muşakgat düşegine taşlananda, wepaly üçin ýaşajyşyň ýa-da wepasyz üçin ölümiň netijesi olaryň “işlerine” baglydy. Wepalylaryň muşakgat düşegi sabyr we ýaşajyş döretdi. Olaryň muşakgat düşegi üç ýarym ýylyň ahyryna golaý, Ylýas Sareptadan çykyp, Ahaba bütin Ysraýyly Karmel dagyna ýygnamagy buýurmak üçin gitmezinden biraz öň, tamamlanardy.

“Ybadathananyň yzarlanylmagy 1260 ýylyň tutuş döwriň dowamynda dowam etmedi. Hudaý Öz halkyna rehimdarlyk edip, olaryň otly synagynyň wagtyny gysgaltdy. Halasgär ybadathana başdan iner ýaly öňünden aýdylan ‘beýik muşakgat’ barada şeýle diýdi: ‘Eger şol

günler gysgaldylmadyk bolsady, hiç bir ten halas bolmazdy; emma saýlananlaryň hatyrasyna şol günler gysgaldylar.’ Matthew 24:22. Reformasiýanyň täsiri arkaly yzarlama 1798-nji ýyldan ön bes edildi.” The Great Controversy, 266, 267.

Papalyk üçin niýetlenen “jebir-jepa düşeginiň” hökmi “onuň çagalaryny ölüm bilen öldürer”, ýöne “jebir-jepa düşeginiň” hökmi, amallary özleriniň wepalylygyny görkezýänler üçin, Sareptaly dul aýalyň oglunyň ölümi arkaly şekillendirilişi ýaly, ýaşayş wadasyny öz içine alýardy.

Bu wakalardan soň öýüň hojaýyn zenanynyň ogly keselledi; onuň keseli şeýle bir agyrdy welin, onda dem galmady. Şonda ol Iliýa şeýle diýdi: «Eý, Hudaýyň adamy, senden maňa näme? Meniň günämi ýadyňa salmak we oglumy öldürmek üçinmi maňa geldiň?» Ol bolsa oňa: «Ogluňy maňa ber» diýdi. Soňra ony ejesiniň gujagyndan alyp, özi ýaşayan ýokarky otaga çykardy-da, öz düşeginiň üstünde ýatyrdy. Ol Rebbe ýüzlenip seslendi we şeýle diýdi: «Eý, Reb, meniň Hudaýym, meniň ýanymda ýaşayan bu dul aýalyň üstüne-de onuň ogluny öldürüp, bela getirdiňmi?» Soňra ol çaganyň üstüne üç gezek uzandy we Rebbe ýüzlenip seslendi-de şeýle diýdi: «Eý, Reb, meniň Hudaýym, senden haýyş edýärim, bu çaganyň jany ýene-de onuň içine gaýdyp gelsin». Reb Iliýanyň sesini eşitdi; çaganyň jany onuň içine ýene gaýdyp geldi, we ol direldi. Iliýa çagany alyp, ýokarky otagdan öýe aşak düşirdi-de, ony ejesine tabşyrdy. Iliýa: «Gör, ogluň diri» diýdi. Şonda zenan Iliýa şeýle diýdi: «Indi şundan bilýärim: sen Hudaýyň adamy ekeniň, agzyňdaky Rebbiň sözi hakykatdyr». 1 Patyşalar 17:17–24.

Dul aýal Eliýanyň “Hudaýyň adamy”dygyna göz ýetirdi, çünki onuň çagasyny täzedan ýaşayşa getiren “Rebbiň sözi” “hakykat” sözüdi. Eliýanyň dul aýalyň oglunyň üstüne özüni üç gezek uzatmagynyň üç basgançakly amaly dul aýal tarapyndan Eliýanyň agzyndaky “sözün” “hakykat” bolşy hökmünde düşünilirdi. Ýewreýçe “emeth” sözi bu parçadaky ýerde “hakykat” diýip terjime edilýär we Alfa bilen Omeganyň döredijilik güýjüni aňladýar. Ol ýewreý elipbiýiniň birinji, on üçünji we iň soňky harpundan emele gelen ýewreýçe söz bolup, ölümlere täzedan ýaşayş berip bilýän Güýji aňladýar.

Wepadarlar, üç ýarym ýyl bilen aňladylýan synag möhletiniň “giňişliginde”, ynamsyzlar ýaly, “muşakgat düşeginiň” hökümüne sezewar boldular. Zyna eden jelep aýala eýeren we butparazlygyň taglymatlaryny öwreden synpyň çagalary üçin netijesi ölüm boldy. Ýaşayş bolsa, Ylýasyň görkezmelerine eýeren we “hakykat” Sözüne iman eden beýleki synpa berildi.

Dul aýal Eliýanyň buýrugyna eýerip, oňa biraz suw getirdi we biraz çörek berdi; onuň pygamberiň sözüne bolan tabynlygy bolsa Týatiranyň garaňky asyrlaryndaky wepalylyry aňladýar. (Bellemelidiris: Eliýa dul aýala ilki bilen özüni naharlamagy, şondan soň ogluny we özüni naharlamagy buýran wagty, munuň aňladýan zadý Eliýanyň iýmiti almaga ilkinji bolup eýe bolýandygydyr. Habary ilkinji bolup ol alýar, şondan soň bolsa ýygnaç.) Bize wepalylyryň işleriniň ahýrynda başyndakyndan has uly bolandygy habar berilýär.

Týatira ýygnaçynyň perişdesine ýaz: Gözü ot ýalny ýaly, aýaklary inçe bürünç ýaly bolan Hudaýyň Ogly şeýle diýýär: Men seniň işleriňi, söýgiňi, hyzmatyňy, imanyňy, sabyrlylygyňy we işleriňi bilýärim; soňky işleriň ilkinjilerden hem köpdür. Ylham 2:18, 19.

Wepadarlar papalyga toba etmäge berlen “möhletin” dowamynda gowy “işleri” ýüze çykardylar, ýöne olaryň soňky “işleri” “ilkisinden has köpdi.” Şol “möhlet” tamamlanmaga golaýlaşanda, Mesih reformasiýanyň ertir ýyldyzyny iberdi; ol papalyga mundan beýläk çydamazlyk işine başlady, sebäbi ol ýygnaga “zina etmegi we butlara gurban edilen zatlary iýmegi” öwredýärdi.

Kim ýeňse we ahyra çenli Meniň işleriimi berjaý etse, Men oňa halklaryň üstünden häkimiýet bererin. Olary demir hasa bilen dolandyrar; küýzäniň gap-gaçlary ýaly param-parça edilerler; edil Men Atamdan kabul edişim ýaly. Men oňa daň ýyldyzyny bererin. Gulagy bolan, Ruhýň ybadathanalara näme diýýändigini eşitsin. Ylham 2:26–29.

Mesihniň papalyga toba etmegi üçin berlen “möhletin” başynda wepalylyk babatda “birnäçe garşy zady” bardy, çünki olar “özünü pygamber aýal diýip atlandyryýan” Izebele “meniň hyzmatkärlerimi zyna etmäge we butlara gurban edilen zatlary iýmäge öwretmäge hem-de azdyrmaga” ýol beripdiler. Emma şol “möhletin” ahyrynda wepalylyk papalygyň öz azdyryşlaryny dowam etdirmäge mundan beýläk ýol bermezler.

On dördünji asyrdan Angliýada “Reformasiýanyň säher ýyldyzy” peýda boldy. Jon Uiklif diňe bir Angliýa üçin däl, eýsem bütin Hristian dünýäsi üçin reformaçylygyň jarçysy boldy. Oňa aýtmagyna rugsat edilen Rim garşysyndaky beýik garşylyk hiç haçan dymdyrylyp bilinjek däldi. Şol garşylyk ahyrsoňy şahslaryň, ybadathanalaryň we milletleriň azat edilmegine getirjek göreşi başlatdy.” The Great Controversy, 80.

Hudaýyň hyzmatkärleriniň iýýän iýmiti, olaryň kabul edýän taglymatlary ýa-da habarydyr. Zyna bolsa, ýygnagyň öz butparazlyk taglymatlaryny mejbury berjaý etdirmek üçin döwlet häkimiýetini ulanmagydyr. Izebeliň toba etmegi üçin berlen “wagt aralygynda” ýygnak gorag üçin çöllüğe gaçdy.

Aýal çola gaçdy; ol ýerde Hudaý tarapyndan onuň üçin taýýarlanan bir ýer bardy; ol ýerde ony müň iki ýüz altmyş gün bakmalydylar.... Aýala beýik bürgüdiň iki ganaty berildi, ol ýylanyň önünden çola, öz ýerine uçup gitsin diýip; ol ýerde ol bir wagt, wagtlar we ýarym wagt dowamynda iýmitlendirilýär. Ýylan aýaly suw joşmasy alyp gitsin diýip, onuň zynadan agzyndan derýa kimin suw çykardy. Emma ýer aýala kömek etdi; ýer agzyny açyp, aždahanyň agzyndan çykaran joşmasyny ýuwutdy. Ylham 12:6, 14–16.

Izebeliň we Ahabyň yzarlama döwri mahalynda, Obadýa papalyk hökümdarlygy döwründe çölde üpjün edilen goragy aňladýardy.

Soňra Ahab öz öý hojalygynyň dolandyryjysy Obadýany çagyrdy. (Obadýa Rebden örän gorkýardy; çünki Izebel Rebbiň pygamberlerini gyranda, Obadýa ýüz pygamberi alyp, olary elli-elliden gowakda gizläp, çörek bilen suw berip saklapdy.) 1 Patyşalar 18:3, 4.

Obadýanyň pygamberleri gowaklarda elli-elliden gizlemek işi, Hudaý tarapyndan wepalylyklaryny saklanlar üçin taýýarlanan çöldäki ýeriň nyşanydyr; olar papalygyň taglymatlaryny iýmekden ýüz öwürän, şeýle hem onuň Ýewropanyň patyşalary bilen zina etmegi arkaly görkezilen mukaddes däl gatnaşygy kabul etmekden hem ýüz öwüränlerdi. Izewe we Ahapdan gorag hem-de iýmit üçin Ylýasyň Sarpatly dul aýala iberilen wagt aralygy, ybadathananyň çöle gaçan wagt aralygydy, we

olar üçin Hudaý tarapyndan taýýarlanan ýer Obadýanyň işi arkaly görkezilipdi.

Ibras ýaşyrynyp bolan ýeri bolan Sarepta, ýewreýçe “Zarephath” diýlip atlandyrylýar, onuň manysy tämizlenişdir. Izebeliň toba etmegi üçin berlen möhlet tamamlananda, Ilyas Obadýanyň ýanyna bardy we Ahaba бүтін Ysraýyly Karmela çagyrmagy buýurdy.

Obadýa ýolda barýarka, ine, Ylýas oňa duş geldi; ol ony tanap, ýüzüniň üstüne ýykyldy-da: «Eý jenabym Ylýas, sen şolmy?» diýdi. Ol hem oňa: «Men şolduryn; git-de, öz hojaýynyňa: “Ine, Ylýas şu ýerde” diýip habar ber» diýip jogap berdi. 1 Patyşalar 18:17, 18.

Iliýasyň Sareptaly dul aýal bilen bolan döwri Garaňky Asyrlary alamatlandyrýar. Iliýa bilen dul aýal baradaky wakada ol iki odun çöpüni ýygnaýardy, çünki ol ölmekçi bolupdy. Pygamberlikde dul aýal ýygnagy aňladýar, we ol ölmekçi bolan çölde ýaşaýan ýygnagy aňladýardy.

Sardisdäki ýygnagyň perişdesine ýaz: Hudaýyň ýedi Ruhuna we ýedi ýyldyza eýe bolan şeýle diýýär: Seniň işleriňi bilýärim; diri diýlip adyň bar, emma öli sen. Oýanuk bol, ölmek boýunça duran galan zatlary berk et; çünki men seniň işleriňi Hudaýyň huzurynda kämil tapmadym. Ylham 3:1, 2.

Ol «iki taýajygy ýygnap», öz ölümünü garşylamaga taýýarlanýan mahaly, Ylýas onuň işine goşulýar.

Soňra Rebbiň sözi oňa gelip şeýle diýdi: «Tur, Sidona degişli bolan Sarepta git-de, şol ýerde ýaşap gal; ine, Men ol ýerde bir dul aýala seni eklemegi buýurdym». Şeýlelik bilen ol turup, Sarepta gitdi. Şäheriň derwezesine ýetende, ine, ol ýerde odun çöplerini ýygnap ýören bir dul aýal bardy. Ol ony çagyryp, şeýle diýdi: «Haýyş edýärim, içmegim üçin bir gaba azajyk suw getir». Ol suwy getirmäge barýarka, ol ýene-de ony çagyryp, şeýle diýdi: «Haýyş edýärim, eliňde maňa bir döwüm çörek hem getir». Aýal bolsa şeýle diýdi: «Seniň Hudaýyň Reb diridir, mende bir köke-de ýok; diňe küýzede bir owuç un, ýag gapjagazynda bolsa biraz ýag bar. Ine, men iki sany çöp ýygnaýaryn, öýe girip, ony özüm we oglum üçin taýýarlayyn; soň iýip, öleris». 1 Patyşalar 17:8–12.

Sareptaly dul aýal “iki odun” ýygnap ýördi. Dul aýal Izebeliň döwründäki wepalylyry aňladýar. Onuň ogly Týatira döwriň taryhynda ilkinji direlişde direldilmek wadasy bilen ölenleri aňladýar.

Soň men tagtlary gördüm, olar olaryň üstünde oturdylar, olara höküm bermek ygtyýary berildi. Şeýle hem Isanyň şaýatlygy we Hudaýyň sözi üçin başy kesilenleriň janlaryny, ýyrtyja, onuň heýkeline sežde etmedikleriň, maňlaýlaryna ýa-da ellerine onuň nyşanyny kabul etmedikleriň janlaryny gördüm; olar dirildiler we Mesih bilen bilelikde mün ýyl höküm sürdüler. Emma galan ölümler mün ýyl tamam bolýança gaýtadan dirilmediler. Ine, bu ilkinji direlişdir. Ilkinji direlişe gatnaşýan bagtlydyr we mukaddesdir; olaryň üstünden ikinji ölümün güýji ýokdur, ýöne olar Hudaýyň we Mesihini ruhanylary bolarlar hem-de Onuň bilen bilelikde mün ýyl höküm sürerler. Ylham 20:4–6.

Dul hem Sardiadaky mynasyp hasaplanan we ak lybaslar berlen az sanly adamlary aňladýar.

Sardisde hem eşiklerini hapalamadyk az sanly atlaryň bar; olar meniň bilen ak geýimde gezerler, çünki olar munasypdyrlar. Ýeňiji hem ak lybas geýdiriler; men onuň adyny ýaşaýyş

kitabýndan asla öçürmerin, eýsem onuň adyny Atamyň huzurynda we Onuň perişdeleriniň huzurynda ykrar ederin. Ylham 3:4, 5.

Týatira atly dördünji ýygnakdaky, dul aýalyň ogly bilen şekillendirilen, wepalylykda ölenlere başınjy möhürde ak lybaslar berildi.

Ol başınjy möhüri açanda, men gurbanlyk sypasynyň aşagynda Hudaýyň sözi we özleriniň saklan güwäligi sebäpli öldürilenleriň janlaryny gördüm. Olar belent ses bilen gygyryp şeýle diýdiler: «Eý mukaddes we hakyky Hökümdar, ýerde ýaşayanlardan biziň ganymyz üçin haçana çenli höküm çykarman we ar alman galjaksyň?» Olaryň her birine ak don berildi; hem-de olara, özleri ýaly öldüriljek hyzmatdaşlary we doganlary hem dolýança, az wagtlaý dynç almaklary aýdyldy. Ylham 6:9–11.

Garaňky Asyrlaryň şehitlerine ak lybaslar berildi, hem-de olara, özleri nähili öldürilen bolsalar, papalyk tarapyndan şehit ediljek başga bir toparyň öldürilmegine çenli, mazarlarynda dynç almak tabşyryldy. Olar üç ýarym ýyllyk döwürde papalyk tarapyndan öldürilipdiler we olara papalygyň ahyrsoňy höküm ediljekdigi wada berildi, ýöne bu, ýakynda geljek Ýekşenbe güni baradaky kanun krizisinde papalyk tarapyndan şehit ediljek ikinji bir topar öldürilýänçä bolmaly däl. Aýal dogan Waýt şehitleriň papalyga garşy höküm baradaky haýysyny, Ylham kitabyndaky iki parça bilen baglanyşdyrýar.

“Başınjy möhür açylanda, Ylham alan Ýahýa görnüşde gurbanlyk sypasynyň aşagynda Hudaýyň Sözi we Isa Mesihniň şaýatlygy üçin öldürilen topary gördi. Mundan soň, Ylham kitabynyň on sekizinji babynda beýan edilen wakalar bolup geçdi; onda wepaly hem hakykatçyl bolanlar Wawilondan çykмага çagyrylýar. [Ylham 18:1–5, getirilýär.]” Manuscript Releases, 20-nji tom, 14.

Ylham on sekizinji bap, birden başınjy aýatlara çenli, birinji hem-de dördünji aýatlardaky iki sesi görkezýär. Ikinji ses Wawilondan çykamak baradaky çagyryşdyr we ol üçünji perişdäniň kuwwatly hereketi Hudaýyň beýleki sürüsini Wawilondan çykмага çagyryan wagtda, ýekşenbe kanunynyň yzarlamasynyň başlanýandygyny alamatlandyrýar. Şeýle-de ol başınjy möhürdäki parçany ýedinji möhüriň açylyşyna ýerleşdirýär.

“[Ylham 6:9–11-den sitata]. Ine, hakykatda ýok bolan, emma geljekde belli bir wagtda bolup geçjek zatlar hökmünde Ýuhanna görkezilen sahnalar bardy.

“Ylham 8:1–4 sitata getirildi.” Golýazmalaryň neşirleri, 20-nji tom, 197.

Ylhamyň sekizinji babynda, birinji aýatdan dördünji aýata çenli, ýedinji möhür açylýar.

Ýedinji möhür açylanda, gökde ýarym sagat çemesi dymşlyk boldy. Soňra men Hudaýyň huzurynda duran ýedi perişdäni gördüm; olara ýedi surnay berildi. Mundan başga bir perişde gelip, gurbanlyk sypasynyň ýanynda durdy; onuň elinde altyn tütetgi gapy bardy. Oňa köp hoşboý ysly tütetgi berildi, şonuň bilen ähli mukaddesleriň dogadileglerini tagtyň önündäki altyn gurbanlyk sypasynyň üstünde hödür etsin diýip. Şeýlelikde, hoşboý ysly tütetginiň tüssesi, mukaddesleriň dogadilegleri bilen bilelikde, perişdäniň elinden Hudaýyň huzuryna ýokary galdy. Ylham 8:1–4.

Garaňky asyrlaryň şehitleriniň dog-a-dilegleri, başinji möhürde yer yüzüniň patyşalary bilen zyna edýän jelep aýala garşy Hudaýyň höküm çykarmagyny dileýän şol dog-a-dilegler, ýedinji möhür açylanda “Hudaýyň huzuryna ýokarlanýar.” Ylham ýedinji möhüriň açylmagyny, Ylham kitaby on sekizinji bapdaky ikinji ses bilen utgaşdyrýar; çünki hut şol ikinji sesde Hudaý onuň günälerini ýatlaýar, soňra bolsa onuň höküm jezasyny iki esse artdyrýar. Bir gezek Garaňky asyrlaryň şehitleri üçin, ýene bir gezek bolsa ýekşenbe kanuny krizisiniň ganly gyrgynçylygy üçin.

Soňra men gökden başga bir sesi eşitdim; ol şeýle diýýärdi: Ondan çykyň, eý Meniň halkym, onuň günälerine şarik bolmaz ýalyňyz we onuň belalaryndan paý almaz ýalyňyz. Çünki onuň günäleri göge çenli ýetdi, we Hudaý onuň etmişlerini ýatlady. Onuň size bereniniň öwezini özüne-de şonuň ýaly beriň we onuň işlerine görä iki esse gaýtaryň; onuň dolduran kâsesinde özüne iki esse dolduryň. Ylham 18:4-6.

Sardisdäki egin-eşiklerini harlamadyk az sanly adamlar, 1798-nji ýylda tamamlanan Fýatira taryhyndan çykanlary aňladýar. Olar 1844-nji ýylda nikä baryan dul aýal bolan Sareptaly dul aýal arkaly şekillendirilýär.

Mesihniň mukaddes ýeri arassalamak üçin baş ruhanymyz hökmünde in mukaddes yere gelişi, Daniel 8:14-de görkezilişi ýaly; Ynsan Ogłunyň Gadymy Günleriň huzuryna gelişi, Daniel 7:13-de beýan edilişi ýaly; hem-de Rebbiň Öz ybadathanasyna gelişi, Malahi tarapyndan öňünden aýdylyşy ýaly, şol bir wakanyň beýanydyr; we bu waka, şeýle hem, Mesihniň Matta 25-däki on gyz baradaky timsalynda beýan edilişi ýaly, öýlenişige gelen ýigidiň gelişi arkaly hem şekillendirilýär.” Uly dawalaşyk, 426.

Dul aýal öz ölüminden öň soňky agşamlyk naharyny taýýarlap ýörkä, Ylýas oňa özüne hyzmat etmegi buýurdy. Ol Týatiradaky wepaly az sanly topary görkezýär; olar “od” üçin “iki agaç” ýygnap duran Sardisdäki wepaly az sanly topara geçýär.

“Iki taýak” gadymy Ysraýylyň iki öýüni aňladýar; olar ilki butparazlyk, soňra bolsa papalyk tarapyndan depelenip basylypdy, emma 1798-den 1844-nji ýyla çenli bolan taryhy döwürde “bir taýak” hökmünde ýygnaýyp birleşdirilmelidi.

Rebbiň sözi ýene-de maňa gelip şeýle diýdi: «Ynha, eý adam ogly, sen özüňe bir taýak al-da, onuň üstüne: “Ýahuda üçin we onuň ýaranlary bolan Ysraýyl ogullary üçin” diýip ýaz. Soňra başga bir taýak al-da, onuň üstüne: “Ýusup üçin, ýagny Efraýymyň taýagy, hem-de onuň ýaranlary bolan tutuş Ysraýyl öýi üçin” diýip ýaz. Olary biri-birine bir taýak edip birleşdir; olar seniň elinde bir bolar. Seniň halkyňyň ogullary saňa: “Bular bilen nämäni aňladýandygyňy bize görkezmezmiň?” diýip sözlänlerinde, olara aýt: “Hökmürowan Reb şeýle diýýär: Ine, men Efraýymyň elinde bolan Ýusubyň taýagyny we onuň ýaranlary bolan Ysraýyl tirelerini alaryn-da, olary onuň bilen, ýagny Ýahudanyň taýagy bilen birleşdirerin we olary bir taýak ederin; olar Meniň elimde bir bolar.” Seniň üstüne ýazýan taýaklaryň olaryň göz önünde seniň elinde bolsun. Olara aýt: “Hökmürowan Reb şeýle diýýär: Ine, men Ysraýyl ogullaryny giden yerlerindäki milletleriň arasyndan alaryn, olary her tarapdan ýygnaryn we öz topraklaryna getirerin. Olary Ysraýyl daglarynda, şol toprakda bir millet ederin; olaryň hemmesine bir patyşa patyşa bolar. Olar indi asla iki millet bolmazlar, ne-de ýene iki patyşalyga bölünmezler. Olar indi özlerini butlary bilen, nejis ýigrenji zatlary bilen, ýa-da haýsydyr bir günäleri bilen

haram etmezler; ýöne men olary günä eden ähli ýaşayan ýerlerinden halas ederin we olary päklärin. Şeýdip, olar Meniň halkym bolar, Men hem olaryň Hudaýy bolaryn. Hyzmatkärim Dawut olaryň üstünden patyşa bolar, olaryň hemmesiniň bir çopany bolar. Olar Meniň hökümlerim boýunça ýörärler, Meniň düzgünlerimi saklap, olary ýerine ýetirerler. Olar Meniň hyzmatkärim Ýakuba beren, ata-babalaryňyzyň ýaşan topragynda ýaşarlar; olar, özleri-de, çagalary-da, çagalarynyň çagalary-da onda ebedilik ýaşarlar. Hyzmatkärim Dawut olaryň ebedilik hökümdary bolar. Men olar bilen parahatlyk ähtini baglaşaryn; ol, olar bilen ebedi äht bolar. Men olary ýerleşdirerin, köpelderin we mukaddes ýerimi olaryň arasynda ebedilik goýaryn. Meniň çadyrym hem olaryň bilen bolar; hawa, Men olaryň Hudaýy bolaryn, olar hem Meniň halkym bolar. Milletler hem meniň — Rebbiň — Ysraýyly mukaddes edýändigimi bilerler, haçan-da Meniň mukaddes ýerim olaryň arasynda ebedilik bolanda.”» Hezekiýel 37:15–28.

Ylýas Sereptadan çykyp, Ahaby hem-de tutuş Ysraýyly Karmel dagyna çagylanda, çöle gaçyp giden dul galan ybadathana, 1844-nji ýylyň 22-nji oktýabryndaky toýa önünden dul aýaly päkleýän ot üçin iki taýajyk ýygnap ýördi. Iki taýajygyň ýygnaľmagy, Işaya ýedinjide görkezilen soňky altmyş baş ýyllyk döwürde amala aşýan Millerit hereketiniň ýygnaľmagydyr. Demirgazyk patyşalyk miladydan öňki 723-nji ýyldan 1798-nji ýyla çenli Musanyň näletini başdan geçirdi, günorta patyşalyk bolsa şol bir näleti miladydan öňki 677-nji ýyldan 1844-nji ýyla çenli başdan geçirdi. 1844-nji ýylda şol iki göni manydaky milletiň ruhy nesilleri bir taýajyk, ýagny bir millet hökmünde bir ýere ýygnaľdy.

Eger başga hiç zat bolmasa, Ezekiel şol iki taýagy iki millet hökmünde kesgitleýär, olar bolsa bir millete öwrülýär.

Çünki Siriýanyň başy Damaskdyr, Damaskyň başy bolsa Rezindir; we altmyş baş ýylyň içinde Efraýym halk bolmaz ýaly döwölüp-ýykylar. Efraýymyň başy Samariýadyr, Samariýanyň başy bolsa Remaliýanyň ogludyr. Eger siz iman etmeseňiz, elbetde berk durup bilmersiňiz. Işaya 7:8, 9.

Altmyş baş ýyl baradaky pygamberlige ynanmasak, berkidilmeris.

Biz geljekki makalada Ylýasyň simwolizmini beýan etmegimizi dowam etdireris.